

vůli, zda vůbec a kdy škodu nahraditi zamýšlí. Výjimky z tohoto zákonem výslovně stanoveného pravidla nelze uznati ani pro případy, v nichž pachateli jeho majetkové poměry nebo jeho příjmy znemožňují vzíti na sebe závazek k poskytnutí náhrady v určitém čase, předem přesně stanoveném, ve kterých se tudíž pachatel, byť se souhlasem poškozeného uvoluje pouze, že škodu nahradí podle možnosti. Připuštění takovéto výjimky znamenalo by zákonodárcem nezamýšlený průlom do zásady, došedší výrazu v §u 187 tr. zák., podle něhož zpravidla přestává krádež a zpronevěra býti trestnou jen tehdy, když pachatel napraví všechnu škodu, vzešlou z jeho skutku, prve, než soud nebo jiná vrchnost zví o jeho provinění.

Čís. 2448.

Pro řešení otázky »škody« ve smyslu §u 197 tr. zák. jest směrodatnou nikoliv objektivní, nýbrž individuální hodnota toho, čeho se jednáním nabývá. Spadá sem též újma, již utrpí oklamáný tím, že právě jen lstivým předstíráním určitého majetkového prospěchu bere na sebe plnění, které by, nebýti jeho uvedení v omyl, na se nebyl vzal, předsevezme-li zejména určitou proň neužitečnou majetkovou disposici, které by jinak nebyl předsevzal, jen následkem omylu, vzbuzeného v něm lstivým předstíráním (jednáním) jiného.

K dokonání podvodu podle §u 197 tr. zák. se nevyhledává, by bylo dokonáno (podvodné) poškození ve smyslu hospodářském.

Podvod spáchaný tím, že se kdo dal pojistiti vzhledem ku lstivým údajům pachatelovým; podvod jest tu dokonán již přijetím pojišťovacích přihlášek a vydáním pojistek; lhotejně, zda premie za první rok byly již zaplacený čili nic.

(Rozh. ze dne 19. srpna 1926, Zm II 124/26.)

• Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 29. prosince 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu podle §§ů 197, 200, 203 tr. zák.

D ů v o d y:

Písemní zmateční stížnost dovolávala se důvodů zmatečnosti čís. 4, 5, 9 a) §u 281 tr. ř. Ježto obhájce při veřejném jednání vzal zmateční stížnost, pokud táž uplatňovala zmatek podle §u 281 čís. 5 tr. ř. výslovně zpět, netřeba se dotýčnými vývody písemní stížnosti zabývati. Pokud jde o další dva zmatky, směřují jak výtka důvodu zmatku čís. 4 tak i námitky, jimiž uplatňuje zmateční stížnost důvod zmatečnosti čís. 9 a) §u 281 tr. ř., proti rozsudkovému výroku, podle něhož Anna V-ová měla omylem, v nějž byla uvedena lstivým předstíráním stěžovatelovým, utrpěti na svém majetku škodu. Těžiště zmateční stížnosti spočívá v oněch vývodech, jimiž provádí námitku onoho důvodu hmotně-právní zmatečnosti, a od výsledku rozboru této námitky je odvislou též

odpověď na otázku oprávněnosti výtky, uplatňované jí s hlediska důvodu zmatku čís. 4. Předdeslati dlužno, že podle rozsudkových zjištění manžel Anny V-ové, dne 10. ledna 1924 zesnulý Jaroslav V., byl od 1. září 1921 pojištěn u pojišťovny »Č.« na život penízem 10.000 Kč, že však pojistka byla v červnu 1922 stornována, poněvadž byly na ni zaplaceny pouze 3 premie (správně 3 splátky na premie). Stěžovatel, který podle výslovného zjištění rozsudkového věděl, že V-ová, po případě ten, na nějž pojistka zněla, nemá proti »Č.« nijakého nároku, chtěl docílití toho, by V-ová uzavřela pojištění u pojišťovny »P.«, i ujišťoval jí lživě, že jí vymůže onu částku pojištěnou u »Č.«, že však výplata bude možná jen tehdy, dá-li se V-ová sama pojistiti u »P.« na život částkou 50.000 Kč, ve kterémžto případě prý pojišťovna »P.« si onu částku 10.000 Kč na »Č.« soudně vymůže a V-ová pak dostane peníze. Když pak peníze od »Č.« nepřicházely a V-ová žádala stěžovatele o vysvětlení, ujišťoval jí opět lživě, že věc je již v proudu, že V-ová peníze dostane, že však musí ještě dáti pojistiti u »P.« na život své děti částkou 30.000 Kč, jinak že bude vše ztraceno. Anna V-ová uzavřela, byvši tím i oním lživým předstíráním stěžovatelovým uvedena v omyl, obojí pojištění na 50.000 Kč a 30.000 Kč a zaplatila také premii na první pojištění za první rok včetně poplatku a kolkovného 2725 Kč; premie na druhé pojištění 1461 Kč ročně nezapavila. Škodu, kterou měla V-ová utrpěti omylem, vyvolaným u ní oním lživým předstíráním stěžovatelovým, jeho lživými nesplnitelnými sliby, spatřuje rozsudek již v tom, že uzavřením obou pojišťovacích smluv převzala na se závazky, jichž by nebyla převzala, kdyby nebyla bývala lživě uvedena v omyl, totiž povinnost zaplatiti aspoň na rok pojistné. Rozsudek dospívá k závěru, že bez oněch lživých tvrzení stěžovatelových by se V-ová nebyla vůbec dala pojistiti, že tudíž onen převzatý jí závazek, povinnost k placení pojišťovacích premií znamená pro ni vzhledem k pohnutkám uzavření (té i oné) pojišťovací smlouvy majetkovou škodu. Podle názoru rozsudku, nezáleží v takovém případě vůbec na majetkových poměrech pojištěncových, přes to však se v rozsudkových důvodech zdůrazňuje stěžovatelovo vědomí, že jde v souzeném případě o vdovu s nezaopatřenými dětmi, která bude peníze na pojišťovací premie těžce sháněti. Na jiných místech rozhodovacích důvodů klade se důraz na značnou výši částek, na něž se V-ová dala pojistiti zejména po svých zkušenostech s »Č.« Po stránce subjektivní zjišťuje rozsudek, že si stěžovatel musil býti vědom nejen toho, že žádný z jeho slibů V-ové nebude splněn, nýbrž zejména také toho, že V-ová, podávajíc obě přihlášky životního pojištění jen pod podmínkou, že obdrží pomoci pojišťovny »P.« pojišťovací peníz 10.000 Kč od »Č.«, přejímá na se závazky (povinnost k placení pojistného aspoň na rok), jichž by nebyla převzala, kdyby nebyla bývala lživě v omyl uvedena, a že si byl vědom také toho, že tento závazek, tato povinnost bude pro ni vzhledem k pohnutkám, z nichž uzavřela pojišťovací smlouvu, znamenati majetkovou škodu.

Právnímu hledisku, které došlo výrazu těmito úvahami a na nich založeným výrokem rozsudkovým, napadeným zmateční stížností, nelze upřítí oprávnění vůbec, a pokud jde o souzený případ, zvlášť. Vůči rozsudkovým zjištěním, vztahujícím se na tento případ, zejména vůči závěru,

podle něhož by byla V-ová peníze na pojišťovací premie (ve značných částkách 2725 Kč a 1461 Kč ročně) těžce sháněla, jsou především bezpředmětnými úvahy zmateční stížnosti, podle nichž by V-ová, kdyby byla pojistné premie dále řádně platila, nejen nebyla mohla utrpěti škodu, nýbrž by byla naopak v případě dožití neb úmrtí obdržela celou splacenou jistinu, neb aspoň rozdíl mezi pojištěnou částkou a zaplacenými premii, zejména byla by prý v případě zaplacení oněch prvních premií obdržela, kdyby dožila, sama 50.000 Kč, pokud se týče byly by její děti v případě jejího předčasného úmrtí obdržely 30.000 Kč. Tato vyhlídka na budoucí výplatu obou pojištěných kapitálů mizela úplně v souzeném případě, ve kterém pojištěná V-ová, uzavřevši pojišťovací smlouvy jen následkem omylu, vyvolaného v ní lstivým předstíráním stěžovatelovy, také onu povinnost k dalšímu placení premií vzala na se jen v mylném očekávání, že budou splněny stěžovatelovy sliby, jimiž se dala k uzavření smluv těch zlákat. Jakmile odpadla podle rozsudkového zjištění možnost splnění těchto slibů, uskutečnění podmínky, pod kterou smlouvy uzavřela, pocítovala V-ová podle zřejmého a důvodného přesvědčení nalézacího soudu, došedšího výrazu oněmi rozsudkovými závěry, povinnost k placení pojišťovacích premií nejen jako náklad, který, poněvadž by ho jinak nebyla chtěla nésti, byl pro ni beze všeho užitku, nýbrž zároveň i jako břímě, na ni těžce doléhající. Jeť pro řešení otázky »škody« ve smyslu §u 197 tr. zák. směrodatnou nikoli objektivní, nýbrž individuální hodnota toho, čeho se dotýčným jednáním nabývá, t. j., zda náklad, který učinil oklamáný, byl proň nákladem užitečným či zda byl jím vynaložen nadarmo. Každý náklad, který oklamáný učiniti nechtěl, poněvadž nebyl pro jeho majetkové cíle užitečným, zmenšuje peněžní hodnotu jeho majetku, zhoršuje zároveň jeho majetkový stav a znamená tak i jeho majetkové poškození ve smyslu §u 197 tr. zák. Spadá tudíž pod tento zákonný pojem také újma, kterou trpí oklamáný tím, že právě jen lstivým předstíráním určitého majetkového prospěchu běře na se plnění, které by, nebýti uvedení v omyl, na se nebyl vzal, předsevezme-li zejména určitou proň neužitečnou majetkovou disposici, které by jinak nebyl předsevzal, jen následkem omylu, vzbuzeného v něm lstivým předstíráním (jednáním) jiného. (Rozh. 2088 víd. sb., Zm 5/26 nej. s.).

Zmateční stížnost namítá sice dále, že V-ové nebyla by škoda vzešla ani v tom případě, kdyby po zaplacení prvých premií bylo pojištění pro neplacení dalších premií uhaslo, jelikož prý by v tom případě byla měla právo žádati do 5 let vrácení splacených premií po přiměřené srážce správních výloh. Nehledíc však k tomu, že tu jde o skutečnost, s hlediska onoho právního názoru pro řešení otázky možnosti vzniku škody z činu stěžovatelova právně bezvýznamnou, dovolává se zmateční stížnosti oním svým tvrzením okolnosti, která podle současného údaje jejího měla teprve býti prokázána výsledkem znalce, stěžovatelem při hlavním přelíčení navrženým, nalézacím soudem však nepřipuštěným. Dotyčný návrh stěžovatelova obhájce nezněl ostatně tak, jak jej, uplatňujíc důvod zmatku čís. 4 §u 281 tr. ř., uvádí zmateční stížnost, nýbrž podle záznamu v jednacím protokole pouze všeobecně v ten rozum, by znalec z oboru pojišťovacího byl slyšen o tom, zda Anna V-ová tím, že zaplatila pojišťovací premii, mohla vůbec utrpěti nějakou škodu. Na odůvodněnou usnesení,

jímž byl návrh zamítnut, uvádí se jednak, že okolnost, jakou škodu ona jednáním obžalovaného skutečně utrpěla, je vedlejší, jelikož obžaloba nespočívá na škodě skutečně utrpěné, zejména pak, že soud sám je s to, by bez znaleckého posudku na podkladě provedených důkazů posoudil stav věci, jmenovitě, zda jednáním obžalovaného V-ová škodu utrpěti měla čili nic. Tímto odůvodněním nalézací soud zřejmě již propůjčil výraz onomu svému správnému právnímu hledisku, které v zápětí bylo jím vyjádřeno také v rozsudku, mimo to však je usnesení neméně nepochybně zbudováno též na dalším právním názoru, vysloveném rozsudkovým závěrem, podle něhož zločin podvodu byl v souzeném případě dokonán již přijetím přihlášek a vydáním pojistek a podle něhož okolnost, zda V-ová premie za první rok skutečně zaplatila čili nic, nemá v tom směru významu. Právní názor, vyslovený tímto závěrem, odpovídá zákonu, neboť k dokonání podvodu podle §u 197 tr. zák. se nevyhledává, by bylo dokonáno (podvodné) poškození ve smyslu hospodářském. (Rozh. sb. n. s. č. 808, 2156.) Nebyla by tudíž trestnost podvodu, spáchaného a zároveň také již dokonáného tím, že stěžovatel svým lstivým předstíráním uvedl V-ovou v omyl, bývala odčiněna ani tím, že by jí splacené premie byly bývaly pojišťovnou vráceny, jak se dovozuje ve zmateční stížnosti, neboť v podstatě šlo by tu o pouhou dodatečnou náhradu škody, trestným činem již způsobené, která arci není s to, by podvod již spáchaný a dokonáný učinila v zápětí beztrestným. Nejsou proto uplatňované zmatky odůvodněny i bylo proto zmateční stížnost jako bezdůvodnou zavrhnouti.

Čís. 2449.

Pro přestupek proti bezpečnosti života podle § 335 (431) tr. zák. v ideálním souběhu se zločinem §§ů 5, 144 tr. zák. se vyžaduje vyvolání zvláštního nebezpečí, způsobilého zvýšení pravidelný stupeň nebezpečí pro život a zdraví matky, které jest spojeno s každým vyhnáním plodu. O takové zvýšené nebezpečí jde také tehdy, byl-li zákrok proveden rukou nezkušenou a nepovolanou.

Pouhý předčasný porod nestačí tu k odsouzení pro přestupek §u 335 tr. zák., nýbrž jest zapotřebí ještě některého z dalších výsledků uvedených v §u 152 tr. zák.

Zásah do života ženy, který není lékařsky indikován, nýbrž stal se jen za účelem vyhnání plodu, jest vždy spojen s nebezpečím pro život, zdraví a bezpečnost těla lidského ve smyslu §u 431 tr. zák.

I ten, kdo k vykonání nedbalého poškození na těle podle §u 335 tr. zák. pomáhá způsobem §u 5 tr. zák., jest přímým pachatelem, nikoliv spoluvinníkem na jednání podle §u 335 tr. zák.

(Rozh. ze dne 21. srpna 1926, Zm I 198/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku krajského soudu v České Lípě ze dne 27. února 1926, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem spoluviny na vyhnání plodu podle §§ů 5, 144 tr. zák. a mimo